

השותפין פרק המישי נדרים

- א) [לעיל לב: וט"ז],
- ב) [לפרש"י והרא"ש ז"ל דשד"א בפסלה לא לאחוי וכו'], א) [ג"א], ד) [דף מו. ד"ה והיו], ט) [ב"ק קטז], ו) [ז"ל משיבא ז] ז"ל והיינו, ח) [ז"ל הכא יב,

גהות הב"ח

א) (כ) הגהות להון לא ליקני הדין. י"ב כך הוא הגירסא למאי דרגס כפופא דשד"א בפסלה ויט גורקסס כאן ל"ל ליקני הדין דאי הויל וכו' ובפופא גרסקין דשמיט בפי עיין בפירוש: (ג) שם הא מילתא (דשמיט בפי) תל"מ וי"ב ס"א דשד"א בפסלה: א) רש"י ד"ה קני על מנת וכו' לגבי בריה הא וכל קני על מנת כ"ל והי"א: (ד) ד"ה דהא סודרא וכו' דהא לא אקני נתון למקנא כליו על קונה אלא דמקני ליה לדידה כי היבא דליהוי קא מקני ליה להווא מפד: (ה) ד"ה אי מפס וכו' כנפסא דסודרא למקצייה ולמישקליה לדידה: (ו) ד"ה ועוד סודרא וכו' דהא אמר ליה קני השתא הסודר בשעת קניו על מנת להקנות השתא הפסין ומקני ליה בשעת קניו הסודר את הפסין אבל קני ניסוי וכו' זורבא סודרא למוריה הלכך השתא נמי: (ז) ד"ה והא ויחסור הס"ד והס"ד מ"ה אפילו ויתור אסור האולא ומחוי וכו' לא קני אדך משום דמיחוי דקא משהי: (ח) ד"ה לא לאחוי וכו' דלמחר לא ליקני: (ט) ד"ה לא לאחוי לישנא וכו' דלי הוואי בר בניה:

גליון הש"ם

גבי זימנין א"ל וכו'. כעין זה שנת 79 ז' ע"ב:

פירוש הרא"ש

דהוה שמיט ביפי דבינתא. גזול מכשיטי שנים ששמן כיפי והס על פשתן כדלמריין בשנת (דף לו): כיפה של אמר: אביריהו לנבסיה עיליהו. גמיוו ונמומו והעביר נתלמו ממנו ונמנה לאחיו: ואי הוי בר ברך צורבא מרבנן מאי. לא יכס חלק ההוי לאציו: אמר להון לקני הדין בו'. ע"מ שיקנה לבנו אי הוי זורבא מרבנן: כל קני על מנת להקנות לא קני. דייון דהווא אינו קונה לעצמו לא משיב להקנות לאחר וכן כיון דלינו זוכה לו עתה בקניו זה: דהא סודרא קני על מנת להקנות סודרו למקנה שמו לו חפץ חסר הלפי הסודר והוא אינו קונה הסודר אלא מחזיריה לקונה ומקנה לו החפץ

וה"י אע"פ שזה אינו קונה מה שנתנסה לו יכול הוא להקנותו לאחר: שאן ליבא לן דהאי סודרא דאי בעי לא תפיס ליה. אלא ודאי מהנהגו בעלמא הוא מה שנהגו לחסור הסודר ואי בעי תפיס ליה דקני ליה לגמרי אבל הכא שהנן לא קנה כלום לא מני' לקניו לגבי בריה:

אמר להקנות מיד בשעת הקנאה קני: הליון נבסיב לאימת קני לכי הוי צורבא מרבנן כבר הדרא סודרא למידי. ולאו דווקא סודרא ונראה דרב אשי סודרא ליה כפומבדיתאי דקני ע"מ להקנות לשון גרוע הוא ולא גמר להקנות לו כלל ולא עמרה המתנה כלל ולא דמי לסודר שנתנו בידו להיות קונה בו מיד אבל ה' כשיש מרינו ליעשות ע"מ שערלה לאחר לו וגם אחר זמן לאו קנייה הוא ומעטס זה נראה דלפי' אס נתן לו עשר ואמר לו קנה בשטר זה ע"מ שתקנה בו לבנו והסעודה להקנות לאציו דלא קנה דאי קנאה אי"כ קנאה המקבל הדרא סודרא למייה לאו דווקא אלא כלומר קניין שאינו גמור אינו מועיל להקנות בו לאחר זמן ולא דמי לסודר שקנה בו מיד. וכלל שמעתיין אורי' שאין אדם יכול להקנות חפץ לחבירו מעשיו לאחר שלשים יום דהוה שעתא דחל הקניין הדרא סודרא למייה כי היא דנתקעה או שאבד למאן דלמחר לכשתמן וכן משוך פרה זו ולא תהא קנייהו לך אלא לאחר שלשים יום דאם אינה עומדת בגבס לא קנה דמעבולה המשיכה ומיחו אס הקנה לו מעשיו ע"מ שערלה לאחר לו' ודאי עמרה המתנה מיד קודם החזרת הסודר: ודרי' מהגת בית הורון דקני ע"מ להקנות ולא קני. דמקני לו החסר והסעודה להקנות לאציו דלא קנה דאי קנאה אי"כ קנאה המקבל וזהויתר מקנה לה לאציו וא"כ אמאי אסור. ומשני משום דסעודתו מוכיח עליו שלא היה רוצה שיקנה כלל כ"א בשביל שיקעוד אציו וא"כ אין דעמו להקנות כלל המקבל כ"א לאציו: וויבנין א"ל ר"א היא. דמממיר מבורר הנאה הלכך כי נמי קני ע"מ להקנות קני הכא לא קני להממיר: בעלמא משום דמקנה שפיר למקבל אך המקבל יקנה אותה לאחר אבל הכא אין דעמו להקנות כלל המקבל כ"א לאציו: וויבנין א"ל ר"א היא. דמממיר מבורר הנאה הלכך כי נמי קני ע"מ להקנות קני הכא לא קני להממיר: לאתוויי מאי לאו לאתוויי הא מילתא דשמיט ביפי'. כלומר ע"מ להקנות ואורי' גיבסא דשמיטא כפפולא פירוט לשון המושגה כפפולת שכלל דבניו וזמר ואמר אי הוה בר בריה זורבא מרבנן ליקני ע"מ להקנות: לאתוויי לישנא בתרא דרבא.

ההוא גברא דהוה ליה צרף דהוה שמיט כיפי דכתנא. שהיה גונב

אגודות של פשתן: אמרו ליה ואי הוי בר ברך זורבא מרבנן מאי. מה תהא עליו למה לא יקנה אותם. ואס תאמר דהא אע"ג

דאסריניהו עליה הוה קני להו בר בריה דהא כתבניו לעילוי' דמאן דלסר

נכסיה אצריה אע"ג דלינו רשאי ליהנות מהן אפי' הכי גוף הנכסים ידידה הוי דמכל מקום תנאי' נותן לבניו או לאחיו וכיון שכן בר בריה הוה ירית להו אי הוי זורבא מרבנן או ע"ה וממייס נמי אי בעי למתניניהו לבריה מני עבד כדמתן נותן לבניו או לאחיו וכדפירשנו לעיל (ד' מו.) י"ל דך עובדא הכי הוי דלהווא גברא הוו ליה תרין בני חד דמעלי ואידך דהוי שמיט כיפי דכתנא והכירו זו דהוה בעי למתניניהו לנכסיה להווא דמעלי ומשום הכי אמרו ליה אי אי הוי בר ברך זורבא מרבנן למה לא זכה בזכסיה והאדר להו שפיר קאמרימו ליקני הדין פלגא ואי הוה בריה זורבא מרבנן ליקניה בריה להווא פלגא ואי לא ליהו כולהו להך צרף דמעלי: אמרי פומבדיתאי קני על מנת להקנות הוא ולא קני. דאע"ג דמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה התם שאני דמכל מקום הרי הוא זוכה בה לשעמו ומשתמש ממנה אבל הכא דלא אקני ליה לבריה כי היכי דליחבי זהו כלל אלא כי היכי דליקניניהו לבריה כי הוי זורבא מרבנן לא קנה והך צרף דמעלי קני כולהו נכסי דהא כל היכא דהאי לא קני לאצין אקניניהו: ורב נחמן אמר

קני על מנת להקנות קנה. אע"פ שלא נתן לזה כלל אלא כדי שיקנה לפלוני: דהא סודרא קני על מנת להקנות הוא. דכי יהיב קונה סודרייה למקנה אינו מוכחה בו לשום דבר אלא שיהא לו בו קנין כבדי שיקנה לו קרקע שלו ואפי' הכי חשבינן ליה קנין שעל ידו קנה לוקח את השדה. אלמלא קנין כי האי קנה: אמר ליה רב אשי מאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מספיק. כלומר מנא לך דאי בעי מקנה לעובדיה לגמרי לא מני עבד: ועוד סודרא קני על מנת להקנות מן השפא הוא. כלומר לכשתמלא לומר דסודרא קני על מנת להקנות הוא ומיחו איכא זיה חדא למעלותא דהוי קני על מנת להקנות מן השתא מקמי דמהדר סודרא מקנה לקונה דקסם קני מעשיו הוא אבל הכא הליון נכסי לאימת קני לכי הוי בריה זורבא מרבנן דמסתמא כיון שלא הקניהו אלא להקנותם לבנו ודאי לא היה דעמו שיקנס עד אותה שעה דמאי לעבד זהו בנתיים: והווא שעשא דר סודרא נמריה. כלומר כלמה לה אומה הקנאה בין דלא אמר בהדיא דלא ליקני עד דהוי זורבא מרבנן ואמר סתמא כמתאן דלמחר מעכשיו ולכי הוי דמי. ורב אשי דמי ליה דכיון שלא רצה להקנות אלא כי היכי דלקנייה לבר בריה מסתמא לא נתכוין שיקנה עד אותה שעה וההיא שעמא כלמה לה קנייתו. ומיחו כי אמרי' היא דווקא צורבא וימשכה וזוקה שאין מתקיימין אבל בקנין שטר שהשטר קיים ועומד לכי הוי בר בריה זורבא מרבנן קני דהא ארשה את הארשה בשטר אומר לה הרי את מקודשת לי לאחר לו' יום מקודשת אס לא נאבד השטר ולא נתקדע וכן לענין הגט וכדאיתא התם. הרשב"א ז"ל. ולי נראה דהכא אפי' בשטר לא מהני דהאי גברא מלוה מחמת מיתה הוא ואי בשעמיה לא קני לאחר מיתה נמי לא קני דאין שטר לאחר מיתה [במונות ז']^א והיכי דקא פליג רב אשי סתמא: אמר ליה רבא לרב נחמן והא מסתם בים חורון דקני ע"מ להקנות הוא ולא קני. דאי קני ליהוי מודר מותר בו דהא אפסקיה אחר: וזמנין א"ל משום דסעודתו מוכיח עליו. שאין אדם עשוי ליתן לאחר סעודה שהכין לגשואי בנו הילכך לא הוי אלא הערמה ואסור כך פי' רבותי. וקשה לי נהי דמוכחת עליו הא בהדיא אמר דלא יהיב מידי לבריה אלא לאקניוי לבר בריה ואפי"ה אקשינן דאס איתא דקני במתנת בית חורון הוה למשרי אע"ג דלמחר ליה והיון לפניך דמי"מ כיון דקני הא אפסקיה אחר וכיון שכן מאי שני ליה סעודתו מוכחת עליו וכי מוכחת יורחא ממשאי דלמחר בהדיא והיון לפניך. וי"ל דה"ק סעודתו מוכחת עליו דבעי מלך דלימהני אצוה מסעודה דעבד איהו לבריה דהכי הוא אורחא דמילתא דלאיתהוויי אצוה מסעודה דאיניס אחרניהו מאי נפקא ליה מינה הלכך סעודתו מוכחת עליו דאצוה מדדייה מתהני אכל הכא אדרבה ניחא ליה להאי גברא דלימהני בר מאצוה שכן סדר נחלות ולא שתקפוץ נחלה ממנו לבן בנו: וזמנין א"ל ר' אליעזר היא דאמר

אפי' ויסור אסור צמוד הנאה. לאו דשייך הכא דין ויתור אלא דלדמיון בעלמא נקטיה דכי היכי דמחמיר ר' אליעזר בנדירים טפי מצדיני ממונות דאילו צדיני ממונות דריסת הרגל שריא ולית בה משום גזל ואילו מודר הנאה מחבירו אסור ליתכס בחלרו ה"ג נהי דקני ע"מ להקנות לענין דינא קני משום חומרה דנדרים אמרינן דלא קני: מאי לאו לאסויי הא מילתא דיפי. דלפי' לענין דינא קני ע"מ להקנות על קנה: לא לאסויי לישנא בתרא דשמיטא דרבא. דלמחר דלפי' יבא אבא ויאכל אסור משום דסעודתו מוכחת עליו: ולענין

הספק הוה שאל תיקיים צדו וקני ליה שהרי יודע שמקנה הוא לו ע"י הקנין הספק שלו וזמנין על גנות] להקנות הוא אע"פ שלא תתקיים מתנה צדו קנה שפיר ויקנה אותה לבן: ובאין ליבא לן הך דסודרא אי תפיס ליה לא בתפיס'. כלומר מאן לימא לן דאי בעי לא פסיק ליה דילמא ודאי אי בעי פסיק ליה ומתנה מעליה היא (אבל) [ועוד] קני ע"מ להקנות ליכא דלמוי לסודרא דכסודרא קני על מנת להקנות מעשהה הוא בדשעה שמתנה לו הסודר אמר לו שיקנה לו בחליפין מיד ה"ג שמעינן מינה אס למידי. ולאו דווקא סודרא ונראה דרב אשי סודרא ליה כפומבדיתאי דקני ע"מ להקנות לשון גרוע הוא ולא גמר להקנות לו כלל ולא עמרה המתנה כלל ולא דמי לסודר שנתנו בידו להיות קונה בו מיד אבל ה' כשיש מרינו ליעשות ע"מ שערלה לאחר לו' ודאי עמרה המתנה מיד קודם החזרת הסודר: ודרי' מהגת בית הורון דקני ע"מ להקנות ולא קני. דמקני לו החסר והסעודה להקנות לאציו דלא קנה דאי קנאה אי"כ קנאה המקבל וזהויתר מקנה לה לאציו וא"כ אמאי אסור. ומשני משום דסעודתו מוכיח עליו שלא היה רוצה שיקנה כלל כ"א בשביל שיקעוד אציו וא"כ אין דעמו להקנות כלל המקבל כ"א לאציו: וויבנין א"ל ר"א היא. דמממיר מבורר הנאה הלכך כי נמי קני ע"מ להקנות קני הכא לא קני להממיר: לאתוויי מאי לאו לאתוויי הא מילתא דשמיט ביפי'. כלומר ע"מ להקנות ואורי' גיבסא דשמיטא כפפולא פירוט לשון המושגה כפפולת שכלל דבניו וזמר ואמר אי הוה בר בריה זורבא מרבנן ליקני ע"מ להקנות: לאתוויי לישנא בתרא דרבא.

הדרן עלך פרק השותפין

כיפי דיתסנא. שהיה גזול לאיני פשתן. ואית דלמרי שהיה משמט עלמנו מללמוד תורה והיה עוסק בחינאי פשתן: ואי הוה בר ברך זורבא מרבנן מאי. כלומר מה יהיה ומי יורש נכסיו: ליקני הדין דאי הוי בר בריה זורבא מרבנן וכו'. משום דלכתי לא הוי בר בריה בעולם והוה ליה מוכה לעובר והמוכה לעובר לא

קנה: קני על מנת להקנות הוא. דברא בנכסי אציו לא כריך קניו הלכך מקני ליה לבריה אדעתא לאקניוי לבר בריה היא א: וכל דקני על מנת להקנות. לא הוי קנין: דהא סודרא קני על מנת להקנות הוא. דהא לא ה' מקני נותן למקנה כליו של קונה והא מקני ליה לדידה דקא מקני ליה להווא חפץ לקונה הכל נמי כי אמר על מנת להקנות קני: אי תפיס ליה לא מספיק. בנתייה. דאי בעי מקנה למישקל כנפסא דסודרא: ו' ולמקנייה למישקליה לדידה ליכא מאן דמחי ליה: ועוד סודרא. לא דמי לההיא כלל דאילו גבי סודרא כי תפיס ליה משמע דהכי אמר ליה קני השתא ו' בשעת קנין על מנת להקנות וקני השתא הסודר ומקני ליה בשעת קנין החפץ אבל קני נכסי דברייה לאימת קא קני להו לכי הוי בר בריה זורבא מרבנן הלכך השתא נמי לא קני ואסור לקנות להן וכן בנו נמי לא קנה ואי בעי אציו יהיב ליה לנכסיה ולכל מאן דבעי: והא מסתם בים חורון דקני על מנת להקנות הוא ולא קני זימנין אמר ליה וכו'. דהתם היינו טעמא דלא קני סעודתו מוכחת

עליו דודאי לא יהיב ליה אלא משום סעודה ואסור ו' והואיל ומחוי דמיטהני מיניה הכל נמי כיון דקני בעי דילכל אבא לא קנה אדך משום דקא מתהני אציו מיניה והאכי אסור: לאו לאסויי הא מילתא דשד"א כפפולא. כלומר האי מעשה שמוטל בתנאי כפול דכפל לדיבוריה דלמחר ו' ליקני הדין ואי הוי בר בריה זורבא מרבנן ליקנייה לבריה דודאי לא קנה. ואית דגרסי' מאי לאו לאחויי הא מילתא דשמיט בכיפי מילתא דביית חורון דדמיא לאותו מעשה דכיפי דכתנא: לא לאיטויי לישנא בתרא דשמיטא דרבא. דלמחר לעילוי' אפי' ל"ל והן לפניך שיבא אבא ויאכל אסור אבל היכא דל"ל ליקני הדין דאי ו' הוי בר בריה זורבא מרבנן לקנייה קני על מנת להקנות הוא:

הדרן עלך השותפין

בזו א מיי פ"ה מה' נדרים הל' ו [ופי"א מה' מכירה הל' ון סמג לאון רמב טושי"ע יו"ד סימן רכג סעיף ג: יז ב טושי"ע ח"מ סימן קלג סעיף ה:

מוסף רש"י

צורבא מרבנן. תלמיד חכם (עי' שבת קי"ט) או: בחור צדיק כמו ביעי דלרבינן זמני' בינאי (י. ט) תלמיד חכם וכן לא קרי זורבא מרבנן אלא הוא מרבנן קרי ליה (תננות ז.). אפילו ויתור אסור במודר הנאה. דבר שהיה מותר לכל אדם ואינו מקפיד עליו (מו"ק ה. ח) ויסור זהו כגון שלקח מנה של תפוחים בפרישה ולאחר שמדד לו המדה מוסף לו שמים או שלשה, וזהו דרך של מוטוין להוסיף על המדות משלפן. הוילוי וכלו מנא עולן לו לא מילא כמקח טהור כמתנה, ואליבא דרבי אליעזר אסור במודר המותר הוא מוסף לה על מידת פירות (לעיל רב) ומיחו לרבנן שרו דמי"מ בעל המוסף הוא מוסף לה על ההשגון הקצוב לפירוטה, שאילו לא היה נותן ממנו דבמים לא היה עולן על חטוי לנפשי"ב כלום (הרשב"ם ב"ב פ"ו).

הדרן עלך השותפין

תוספות

דהוה שמיט ביפי דבינתא. איני פשתן היה שמיט ומתקבל אדם: אמריניהו לנבסיה. הדירו שלא יהיה מנכסיו בחייו ונמומו: אמרו לו. לאכא מוסף בנן אחר מוסן: אמר ליה ליקני הדין ואי הוה בריה צורבא מרבנן ליקני. גלומי ריקנא נכסי הללו שאם יהיה בנו זורבא מרבנן יקנה אותם לו: קנה על מנת להקנות הוא. שהנן קונה לעצמו כדי להקנות לבנו ולה הוי כשאר זוכים בשביל מתייתים ומועיל וכל עיקר הוכייה אינה בשביל בעל כי אס בשביל חבירו המתקבל המתנה אבל הכא אמר ליה קנה כדי שתקנה לבנך כשהיה זורבא מרבנן וגם לעצמו לא עמרה המתנה ולה הוה אינה כמתנה על מנת להחזיר דמתיק בקדישוין (דף ו') דמקני לה קרקע נותן דהתם עמרה מתייהבא כשארר ליה הריני נתן לך דבר זה על מנת להחזיר ומועיל וכל עיקר מתנה לו שדי אבל הכא מפסח בהדיא שאני מקנה לו אלא ע"מ להקנות: ורב נחמן אמר קני. (והכל קני) ואע"ג דהשתא אין הבן בעולם ולא מחלק בין כל לעולם וזין לא כל לעולם וזני שמקנה לבן עמנו כדי להקנות לבנו: דהא סודרא. שקנינו בו חליפין: קנה על מנת להקנות הוא. כלומר וביגלות הוא